

Sygn. akt I C 687/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Przemysław Jagosz

Protokolant st. sekr. sąd. Edyta Smolińska-Kasza

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2016 r., w O., na rozprawie,

sprawy z powództwa **R. N.**

przeciwko (...) **((...))w O.)**

o ustalenie

I. postanawia odmówić odrzucenia pozwu;

II. oddala powództwo;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3 600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 687/15

UZASADNIENIE

R. N. żądał ustalenie bezskuteczności oświadczenia pozwanej (...) **((...)) w O.)**, z dnia 12.01.2006 r., złożonego w formie aktu notarialnego, zapisanego w Rep. A nr (...), przed notariuszem E. B., prowadzącą Kancelarię Notarialną w O., a dotyczącego wykonania prawa pierwokupu w stosunku do nieruchomości położonej w K. i objętej księgą wieczystą (...) (Sąd Rejonowy w Lidzbarku Warmińskim) oraz nieruchomości położonej w N. i objętej księgą wieczystą (...) (Sąd Rejonowy w Lidzbarku Warmińskim).

W uzasadnieniu podniósł, że oświadczenie o wykonaniu prawa pierwokupu nie zostało doręczone przed rozwiązaniem warunkowej umowy sprzedaży z dnia 15.12.2005 r., na podstawie której zostało złożone, wobec czego nie mogło wywrzeć skutków prawnych. Wskazywał nadto, że jedno z oświadczeń, jakie złożył w warunkowej umowie sprzedaży zostało złożone pod wpływem błędu i uchylił się od niego i opisał szeroko okoliczności w tym zakresie.

Pozwana (...) **w W. ((...))w O.)** wniosła o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu podniosła, że problematyka ważności oświadczenia o wykonaniu prawa pierwokupu, podobnie jak kwestia błędu powoda i składanych w związku z tym oświadczeń była już przedmiotem rozpoznania lub analizy w toku procesów, jakie toczyły się przed Sądem Okręgowym w Olsztynie. Odnosząc się do kwestii doręczenia oświadczenia o wykonaniu prawa pierwokupu wskazał natomiast, że sprzedający nieruchomość dowiedział się o złożeniu takiego oświadczenia w dniu 19.01.2006 r., a ponieważ o zawarciu umowy dowiedziała się w dniu 19.12.2006 r., dochowała wymaganych w tym zakresie terminów.

(odpowiedź na pozew k. 136-142)

Sąd ustalił, co następuje:

Aktem notarialnym z dnia (...)r. syndyk masy upadłości spółki (...) i (...) w P. oraz R. i D. N. zawarli warunkową umowę sprzedaży nieruchomości:

- (...) o obszarze 0,3300 ha i (...) o obszarze 0,0300 ha położonej w obrębie N., gminie O., powiecie (...), województwie (...), opisaney w księdze wieczystej Kw Nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lidzbarku Warmińskim (obecnie (...)),

- (...) o łącznym obszarze 268.0231 ha, położonej w obrębie K., gminie O., powiecie (...), województwie (...) opisaney w księdze wieczystej Kw Nr (...) (Sąd Rejonowy w Lidzbarku Warmińskim, obecnie (...)),

za łączną cenę 1 000 000 zł, pod warunkiem, że (...)nie wykona przysługującego jej prawa pierwokupu w myśl art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego.

W § 10 zawarto zapis o poinformowaniu stron o przepisach dotyczących prawa pierwokupu.

(bezsborna treść aktu notarialnego k. 24 i nast. akt niniejszej sprawy, k. 161-172 w aktach (...))

Odpis tej umowy wpłynął do pozwanej w dniu 19.12.2005 r.

(por. prezentata pozwanej na kopii umowy k. 161 w aktach (...))

Pismem z dnia 9.01.2006 r., które doręczono(...)w dniu 11.01.2006 r., R. N. poinformował, że z uwagi na zakup przez niego nieruchomości teren wykorzystany zostanie do założenia fermy wiatrowej, zaś z uwagi na fakt, że część gruntów dzierżawiona jest przez rolników grunty orne, które są uprawiane będą nadal dzierżawione rolnikom przez okres następnych pięciu lat. Na realizację przedsięwzięcia zostało podpisanych wiele umów z kontrahentami zagranicznymi na kwotę 1 500 000 euro.

(pismo k. 28 w aktach (...))

W dniu 12.01.2006 r. Dyrektor (...) (...)w O. złożył w imieniu (...), przed notariuszem i w formie aktu notarialnego, oświadczenie o wykonaniu prawa pierwokupu na podstawie art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego w stosunku do nieruchomości rolnej, objętej warunkową umową sprzedaży z 15.12.2005 r. za łączną cenę 1 000 000 zł.

Odbiór zawiadomienia o skorzystaniu z prawa pierwokupu wraz z kopią umowy kierowanego do notariusza sporządzającego umowę sprzedaży, pokwitowano w dniu 19.01.2006 r. W treści tego zawiadomienia zaznaczono, że jest ono kierowane również do wiadomości stron umowy.

(bezsborna treść aktu notarialnego k. 31-37, zawiadomienie z odrębnym pokwitowaniem w lewej górnej części – k. 30 w aktach (...))

Oświadczeniem z dnia 11.01.2006 r., które doręczono (...) w dniu 16 stycznia 2006 r., w § 3 R. N., działając w imieniu własnym i jako pełnomocnik żony D. N. oświadczył, że w § 5 warunkowej umowy sprzedaży z dnia 15 grudnia 2005 r., niezgodnie z prawdą oświadczył, że nie spełnia warunków określonych w art. 5 i 6 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego, a w rzeczywistości:

- w wyniku nabycia przez niego nieruchomości nastąpi powiększenie prowadzonego przez niego osobiście gospodarstwa rolnego do powierzchni użytków rolnych nie większej niż 300 ha,

- prowadzi osobiście gospodarstwo rolne położone na terenie gminy L., o powierzchni 7,02 ha fizycznych, w tym użytki rolne wynoszą 7,02 ha, co wynika także z załączonego zaświadczenia (...), wydanego dnia 13 stycznia 2006 r. z upoważnienia Wójta Gminy w L.,

- nabywana nieruchomości rolne wejdzie w skład prowadzonego przez niego gospodarstwa i zamieszkuje on w gminie sąsiadującej z gminą na obszarze, której położona jest nieruchomości rolne wchodząca w skład tego gospodarstwa,

- posiada kwalifikacje rolnicze, co wynika także z załączonej kserokopii Dyplomu wydanego dnia 8 września 1987 r. przez (...), potwierdzającego odbycie przez R. N. studiów magisterskich na Wydziale Prawa i Administracji w zakresie Studium Administracji. W związku z powyższym zobowiązał się do zawarcia we właściwym trybie umowy sprzedaży nieruchomości zgodnie z aktem notarialnym zawartym pomiędzy syndykiem, a D. i R. N. w dniu 15 grudnia 2005 r. w P..

Kolejnym pismem z dnia 13.01.2006 r. (data wpływu do (...) – 16.01.2006 r.) powód z żoną zwrócili się do (...) o niepodejmowanie kroków zmierzających do nabycia nieruchomości.

(w aktach (...)) - oświadczenie k. 158-159v, pismo k. 148)

Pismem z dnia 23.01.2006 r., wysłanym w dniu 24.01.2006 r., (...)zwróciła się do W. M. syndyka masy upadłości (...) i (...) z o. o. w P. z informacją o wykonaniu prawa pierwokupu oraz z prośbą o podanie konta bankowego, na które winna być przekazana kwota ceny nabycia ustalona zgodnie z warunkową umową sprzedaży dnia 15.12.2005 r.

Pismem z dnia 24.01.2006 r. syndyk odpowiedział - „w związku ze złożonym oświadczeniem z dnia 12.01.2006 r. doręczonym w dniu 19.01.2006 r.” - że na rachunek upadłej spółki (którego numer jednocześnie podano w tej odpowiedzi) cena zakupu nie wpłynęła do dnia złożenia oświadczenia, a także do dnia 23.01.2006 r.

Kolejnym pismem z 24.01.2006 r., które do (...) wpłynęło 27.01.2006 r., syndyk potwierdził, że w dniu 19.01.2006 r. otrzymał informację, że Agencja skorzysta z prawa pierwokupu, wraz z niewierzytelnością kserokopią oświadczenia o wykonaniu prawa pierwokupu. W tym samym piśmie podjął również polemikę co do możliwości skorzystania z prawa pierwokupu, informując, że w dniu formułowania cytowanego pisma strony warunkowej umowy sprzedaży uchyliły się od oświadczeń złożonych pod wpływem błędu.

(w aktach(...))- pisma k. 143 i 144, w aktach (...)– pismo k. 144-145 i k. 153-154 akt niniejszej sprawy)

Tego samego dnia, 24.01.2006 r., przed tym samym notariuszem, który sporządzał warunkową umowę sprzedaży z 15.12.2006 r., powód, działając w imieniu własnym oraz żony D. N., oświadczył, że uchyła się od skutków prawnych swojego oświadczenia złożonego pod wpływem błędu dotyczącego niespełniania przez niego i jego żonę warunków określonych w art. 5 i 6 ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, gdyż warunki te spełniają. Następnie powód oraz syndyk złożyli oświadczenia o rozwiązaniu warunkowej umowy sprzedaży z dnia 15.12.2006 r., a w dalszej części aktu oświadczenia o zawarciu przedwstępnej umowy sprzedaży tych samych nieruchomości przez syndyka masy upadłości spółki (...) i (...) w P. na rzecz powoda i jego żony za taką samą cenę, z zaznaczeniem, że jedynie część nieruchomości może być wykorzystana na produkcję wytwórczą w rolnictwie zgodnie ze zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy O..

(bezsportna treść aktu notarialnego k. 36-48 akt niniejszej sprawy, w aktach (...)– k. 43-49)

W późniejszym czasie powód domagał się:

a) ustalenia nieważności warunkowej umowy sprzedaży z dnia 15.12.2005 r. ((...)) - w sprawie wytoczonej przez powoda i jego żonę przeciwko pozwanej (...) Nieruchomości Rolnych w W. z powołaniem się na błąd co do złożonych w niej oświadczenia. Ostatecznie w sprawie tej powództwo oddalono z uwagi na brak legitymacji biernej po stronie pozwanej (...).

b) wydanie jednej z nieruchomości objętej warunkową umową sprzedaży z 15.12.2006 r. (księga wieczysta (...)) i zapłatę pożytków z tej nieruchomości (...) - w sprawie wytoczonej przez powoda i jego żonę przeciwko pozwanej (...) z powołaniem się na to, że umowa sprzedaży z dnia 15.12.2006 r. była w istocie umową bezwarunkową, albowiem pozwanej w istocie nie przysługiwało ustawowe prawo pierwokupu, co w konsekwencji przesądzało o bezskuteczności oświadczenia(...)w tym zakresie. Ostatecznie powództwo w tej sprawie oddalono ze wskazaniem, że umowa sprzedaży z 15.12.2006 r. była umową o skutku jedynie zobowiązującym do przeniesienia własności nieruchomości, wobec czego – skoro strony nie zawarły ostatecznie umowy przenoszącej własność, a nawet złożyły oświadczenia o rozwiązaniu umowy zobowiązującej – powód i jego żona nie mogli skutecznie nabyć własności nieruchomości, z którego to prawa wywodzili swoje żądanie o jej wydanie.

c) o ustalenia nieważności oświadczenia pozwanej (...) o wykonaniu prawa pierwokupu ((...)), wytoczone przez powoda i jego żonę - z powołaniem się na brak po stronie (...) ustawowego prawa pierwokupu z uwagi na nierolnicze w części przeznaczenie nieruchomości objętych umową z 15.12.2006 r., a nadto na spełnianie przez powodów kryteriów do uznania ich za prowadzących gospodarstwo rolne i zamiar nabycia nieruchomości w celu powiększenia gospodarstwa rodzinnego, jak również zamieszkiwanie w sąsiedniej gminie. Powództwo to zostało oddalone, podobnie jak apelacja powodów i ich skarga kasacyjna. Ostatecznie w uzasadnieniach orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Białymstoku (oddalającego apelację powodów) i Sądu Najwyższego (oddalającego ich skargę kasacyjną) wskazano, że pozwanej (...) przysługiwało ustawowe prawo pierwokupu, a powodowie nie wykazali istnienia przesłanek wyłączających to uprawnienie.

(por. pozwy, wyroki z uzasadnieniami w sprawach(...))

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem niniejszej sprawy było żądanie ustalenia bezskuteczności oświadczenia pozwanej o wykonaniu prawa pierwokupu w stosunku do nieruchomości sprzedawanej powodowi. Powód powołał się przy tym na okoliczność, że oświadczenie o wykonaniu prawa pierwokupu wywołuje skutek dopiero z chwilą doręczenia sprzedającemu oświadczenia o skorzystaniu z tego prawa w terminie wynikającym z przepisów prawa.

W pierwszym kolejności i w związku z wnioskiem pozwanej o odrzucenie pozwu (sprecyzowanie wniosku z odpowiedzi na pozew w protokole rozprawy z dnia 26.09.2016 r.) należy zauważyć, że chociaż powód w uzasadnieniu pozwu obszernie przywoływał okoliczności towarzyszące zawieraniu umowy sprzedaży, w związku z którą pozwana złożyła oświadczenie o wykonaniu prawa pierwokupu (w tym treść korespondencji na tym tle, w której powoływano się na błąd i brak prawa pierwokupu), to w istocie nie kwestionował tego, że pozwanej takie prawo przysługiwało. Okoliczność ta została zresztą potwierdzona w opisaney wyżej sprawie o sygnaturze(...) Sądu Okręgowego w Olsztynie o ustalenie nieważności oświadczenia o wykonaniu prawa pierwokupu, jaka toczyła się między tymi samymi stronami. Kwestia uprawnienia pozwanej w tym względzie była elementem stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia oddalającego żądanie powodów i w związku z tym ustalenie w tym zakresie z uwagi na tożsamość stron i stanu faktycznego miało charakter wiążący również w niniejszej sprawie, mimo odmiennego sformułowania samego żądania pozwu.

Odmienne żądanie pozwu przy powołaniu się na okoliczność nie podnoszoną w poprzednich sprawach między stronami oznacza, że chociaż stan faktyczny istotny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest w przeważającej mierze tożsamy ze stanem faktycznym ustalonym w sprawach poprzednich, jakie toczyły się między tymi samymi stronami, nie zachodzi tożsamość roszczenia. Żadna z dotychczasowych prawomocnie osądzonych spraw nie dotyczyła bowiem żądania ustalenia bezskuteczności oświadczenia z dnia 12.01.2006 r. o wykonaniu prawa pierwokupu (choć dotyczyła np. kwestii jego ważności). Z tej przyczyny nie było podstaw z art. 199 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) do odrzucenia pozwu, co skutkowało odmową uwzględnienia wniosku pozwanej w tym zakresie (pkt I sentencji wyroku).

W konsekwencji, przedmiotem rozważań w niniejszej sprawie pozostawała kwestia skuteczności wymienionego wyżej oświadczenia pozwanej w kontekście podniesionych przez powoda twierdzeń. W ocenie Sądu powód miał przy tym wymagany przez art. 189 k.p.c. interes prawny w wytoczeniu takiego powództwa, albowiem ewentualne ustalenie bezskuteczności oświadczenia pozwanej prowadziłyby do wniosku, że nie nabyła nieruchomości objętych umową powoda i jego żony z syndykiem, zaś w dalszej kolejności mogłyby aktualizować potrzebę wyjaśnienia skutków czynności prawnych, jakich dokonywali w związku z ich nabyciem.

Poza sporem było, że pozwana Agencja otrzymała informację o umowie zawartej pod warunkiem, że nie skorzysta z przysługującego jej prawa pierwokupu, w dniu 19.12.2005 r. (por. prezentata na wypisie umowy z k. 161 w aktach (...))

Zgodnie z art. 598 § 2 Kodeksu cywilnego (k.c.) prawo pierwokupu co do nieruchomości można wykonać w ciągu miesiąca od otrzymania zawiadomienia o sprzedaży, chyba że zostały zastrzeżone inne terminy. Umowa z 15.12.2005 r. nie zastrzegała innych terminów, w związku z czym termin do wykonania prawa pierwokupu upływał z dniem 19.01.2006 r.

W myśl art. 597 § 2 zd. drugie k.c. prawo pierwokupu wykonywa się przez oświadczenie złożone zobowiązanemu (w niniejszej sprawie sprzedającemu nieruchomości syndykowi), przy czym jeżeli zawarcie umowy sprzedaży wymaga szczególnej formy, oświadczenie o wykonaniu prawa pierwokupu powinno być złożone w tej samej formie.

Umowa z 15.12.2005 r. dotyczyła sprzedaży nieruchomości, wobec czego, zgodnie z art. 158 kc, powinna być zawarta w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności (art. 73 § 2 kc). Tym samym, z mocy art. 597 § 2 zd. drugie k.c., oświadczenie pozwanej o wykonaniu prawa pierwokupu również powinno zostać złożone w takiej formie.

Nie było sporu, że przedstawiciel pozwanej złożył oświadczenia o wykonaniu prawa pierwokupu w stosunku do nieruchomości objętych umową z dnia 15.12.2005 r. w formie aktu notarialnego, sporządzonego w dniu 12.01.2006 r., a zatem w terminie wynikającym z art. 598 § 2 k.c.

W świetle przytoczonych wcześniej pism, sygnowanych przez sprzedającego nieruchomości syndyka, w ocenie Sądu nie budzi również wątpliwości, że zawiadomienie o wykonaniu prawa pierwokupu wraz z kopią aktu notarialnego zawierającego oświadczenie w tym zakresie syndyk otrzymał w dniu 19.01.2006 r., a zatem w ostatnim dniu terminu (w aktach (...)- pisma k. 143 i 144, w aktach(...)- pismo k. 144-145 i k. 153-154 akt niniejszej sprawy). Przede wszystkim wynika to z dwóch pism syndyka opatrzonych datą 24.01.2006 r. W jednym z nich wyraźnie wskazuje, że sporządza je „ w związku ze złożonym oświadczeniem z dnia 12.01.2006 r. doręczonym w dniu 19.01.2006 r.” (w aktach(...)- pismo k. 144), zaś w drugim, że dotyczy ono „ pisma z dnia 12.01.2006 r doręczonego w dniu 19.01.2006 r. znak (...) O.-nn/ (...) ” (czyli pisma o znaku odpowiadającym znakowi na piśmie kierowanym do notariusza w sprawie oświadczenia o pierwokupie i podanym do wiadomości stron umowy – k. 30 w aktach (...)), i dodatkowo stwierdza: „ w dniu 19.01.2006 r. otrzymałem informację, że (...)w O. skorzysta z prawa pierwokupu oraz nieuwierzytelnioną kserokopię oświadczenia o wykonaniu prawa pierwokupu ” (k. 153 akt niniejszej sprawy – podkreślenia własne).

W tym stanie rzeczy trudno uznać za uzasadnione twierdzenia powoda, że syndyk jako sprzedający nie został zawiadomiony o złożeniu oświadczenia o wykonaniu prawa pierwokupu w sposób umożliwiający zapoznanie się z treścią tego oświadczenia. W ocenie Sądu nie było przy tym konieczności, by syndykowi doręczano oryginał, zrównany z nim wypis lub uwierzytelniony odpis aktu notarialnego, w którym je złożono. Przepisy art. 598 k.c. nie formułują takich wymogów. Nie czyni tego również przywoływane w pozwie orzecznictwo, które - skupiając się na możliwościach rozwiązania umowy zawartej pod warunkiem nieskorzystania z prawa pierwokupu, o ile jeszcze nie dojdzie do skutecznego złożenia takiego oświadczenia - wyraźnie wskazuje, że zgodnie z art. 61 § 1 k.c. warunkiem uznania oświadczenia skierowanego do innej osoby za skuteczne, jest ustalenie, że doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią.

Analiza pism syndyka (zwłaszcza pierwszego z pism z 24.01.2006 r. dotyczącego numeru rachunku, ale i drugiego, w którym syndyk polemizował z warunkami zapłaty) wskazuje, że miał pełną świadomość treści oświadczenia pozwanej

o wykonaniu prawa pierwokupu jeszcze przed rozwiązaniem przez strony warunkowej umowy sprzedaży, do jakiego strony próbowały doprowadzić w ramach oświadczeń składanych w dniu 24.01.2006 r. Próby te były nieskuteczne, gdyż wobec zawiadomienia syndyka o wykonaniu prawa pierwokupu (z dołączeniem kopii oświadczenia w tym względzie sporządzonego w przepisanej formie) w dniu 19.01.2006 r., z mocy art. 600 § 1 k.c. z tą datą między Agencją a syndykiem doszła do skutku umowa sprzedaży tej samej treści, co umowa zawarta przez syndyka z powodem w dniu 15.12.2005 r. Warto dostrzec, że na konkretne zapisy umowy z 15.12.2005 r. w tym właśnie zakresie syndyk powoływał się zresztą w piśmie z 24.01.2006 r., co świadczy o zrozumieniu sytuacji prawnej i faktycznej.

Charakterystyczne, że okoliczności dotyczące treści pism syndyka i jego wiedzy o wykonaniu prawa pierwokupu oraz oświadczenia pozwanej w tym względzie nie były dotychczas podnoszone, ani kwestionowane, a na część kopii dokumentów powoływał się sam powód (np. pismo z k. 30 akt (...) dołączone do pozwu i poświadczone za zgodność z oryginałem). Powyższe pozwala uznać, że kopie te odpowiadają rzeczywistej treści korespondencji od syndyka.

Reasumując, w ocenie Sądu oświadczenie pozwanej z dnia 12.01.2006 r. o wykonaniu prawa pierwokupu w stosunku do nieruchomości objętych pozwem:

- a) zostało złożone przed upływem terminu dla jego wykonania i we właściwej formie,
 - b) zostało doręczone syndykowi w dniu 19.01.2006 r., czyli w ostatnim dniu terminu zastrzeżonego dla jego wykonania,
 - c) zostało doręczone syndykowi w taki sposób, że mógł skutecznie zapoznać się z jego treścią,
- a w konsekwencji było skuteczne i z mocy art. 600 § 1 k.c. spowodowało zawarcie przez pozwaną i syndyka masy upadłości spółki (...) i (...) w P. umowy sprzedaży o tej samej treści, co umowa zawarta przez syndyka z powodem w dniu 15.12.2005 r.

Tym samym nie było podstaw do uwzględnienia powództwa i zostało ono oddalone (pkt II sentencji wyroku).

Z uwagi na oddalenie powództwa, na podstawie art. 98 k.p.c., na rzecz pozwanej wygrywającej proces zasądzono od powoda zwrot związanych z tym kosztów, które obejmowały wynagrodzenie pełnomocnika wykonującego zawód radcy prawnego. Stawkę tego wynagrodzenia przyjęto na poziomie minimalnym, wynikającym z § 6 pkt 7 w związku z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych ... (Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.), stosowanego z mocy § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych). Przyjęcie stawki minimalnej było natomiast uzasadnione z uwagi na to, że sprawa została zakończona na pierwszym terminie rozprawy, a nie wymagała w ocenie Sądu wyjątkowo znacznego nakładu pracy, zważywszy liczbę dotychczasowych spraw toczących się na tym samym tle faktycznym i stosunkowo prosty problem prawny do rozstrzygnięcia.